

Paragraaf Toezicht en Verantwoording

Algemeen

Deze paragraaf beschrijft hoe we invulling geven aan toezicht & verantwoording over de onderwerpen toezichtinformatie, rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid. Naar deze onderwerpen wordt gestructureerd onderzoek verricht of verantwoording gegeven door verschillende actoren en kan schematisch als volgt worden weergegeven:

	Onderzoek door	Rapportage aan:	Op basis van:
Rechtmatigheid	rekenkamer accountant eigen organisatie	raad raad college	art. 182 Gw art. 213 Gw
Doelmatigheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Doeltreffendheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Toezichtinformatie	eigen organisatie	raad provincie	Verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht

Landelijke ontwikkelingen accountantscontrole

Onder leiding van commissie Depla is in 2015 het rapport vernieuwing accountantscontrole gemeenten verschenen. Een van de adviezen uit het rapport is dat het college bij de jaarrekening een verklaring geeft waarin het college aangeeft rechtmatig te hebben gehandeld met betrekking tot de financiële Rijks en Europese wetgeving. Ook is in de verklaring opgenomen dat de toelichting op de verschillen tussen de begroting en jaarrekening accuraat is. De accountantscontrole kan worden beperkt tot de getrouw beeld verklaring bij de jaarrekening en bij de verklaring van het college. De raad kan aangeven of het college ook een verklaring geeft over de rechtmatigheid van de uitvoering van (een bepaald deel van) de eigen verordeningen en regelgeving. De accountant neemt dit onderdeel dan mee in zijn controle.

Naar verwachting zal de wetwijziging per 1 januari 2018 ingaan. Dit heeft uiteraard gevolgen voor de uitvoering van de (verbijzonderde) interne controle. Deze gevolgen worden in beeld gebracht en met een plan van aanpak wordt ervoor gezorgd dat de gemeente Leusden klaar is voor deze wetwijziging.

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

Het onderzoek door de rekenkamer is gericht op de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid. Ofwel: heeft het beleid de gewenste resultaten opgeleverd en is dit tegen zo min mogelijk kosten tot stand gekomen? De rekenkamer kan ook de rechtmatigheid onderzoeken. Ten aanzien van de afgeronde onderzoeken geldt dat de rekenkamer na een periode van circa anderhalf à twee jaar nagaat hoe de aanbevelingen door de gemeente in praktijk zijn gebracht en welke uitwerking zij hebben. In de begroting is voor rekenkameronderzoek € 29.750 geraamd.

Rechtmatigheid en accountantscontrole

Bij rechtmatigheid gaat het om het beantwoorden van de vraag of bij de uitvoering van beleid en taken aan wettelijke kaders en regelgeving wordt voldaan. Op het gebied van rechtmatigheid is eveneens de accountant actief. Deze toetst de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie. De raad stelt jaarlijks het controleprotocol met het bijhorende normenkader (alle relevante wet- en regelgeving) vast. Het normenkader fungeert als belangrijkste uitgangspunt voor de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant geeft jaarlijks door middel van de rechtmatigheidsverklaring een oordeel over de mate waarin de gemeente Leusden (financieel) rechtmatig handelt. Bij het beoordelen van de rechtmatigheid baseert de accountant zich voor een belangrijk deel op de uitkomsten van de gemeentelijke verbijzonderde interne controle (VIC).

In de begroting is € 35.000 geraamd voor accountantscontrole.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Het college verricht onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur op grond van artikel 213a van de Gemeentewet

In de Verordening Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Leusden is bepaald dat bij dit 'zelfonderzoek' van het college naar het gevoerde bestuur het accent op de doelmatigheid wordt gelegd. Voor de uitvoering kiezen we voor de pragmatische insteek dat regulier te houden onderzoeken dan wel audits als collegeonderzoek worden aangemerkt. In de begroting zijn geen middelen geraamd voor onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid.

Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

Interbestuurlijk toezicht is een wettelijke taak van de provincie waarbij zij toezicht houdt op de taakuitoefening door gemeenten. Het wettelijke uitgangspunt is dat de provincie voor alle beleidsterreinen de toezichthouder op gemeenten is met uitzondering van de terreinen waarop de provincie geen taken heeft. Het specifieke toezicht vormt hierop een uitzondering, waarbij met name het financieel toezicht integraal, op alle gemeentelijke domeinen, van toepassing is. De verantwoording van de toezichtgebieden worden in de begroting en de jaarrekening opgenomen. Het proces verloopt als volgt: In de jaarrekening worden de resultaten benoemd van de toezichtgebieden. De provincie beoordeelt of de gemeente het goed of slecht doet op de verschillende onderdelen. In de begroting die daarop volgt komen de verbeteracties aan de orde op die punten waarvan in rekening is gebleken dat verbeteringen noodzakelijk zijn. Het Interbestuurlijk Toezicht van de provincie betreft de volgende toezichtgebieden:

Huisvesting Statushouders

Gemeenten geven uitvoering aan de wettelijke taak om verblijfsgerechtigden te huisvesten. In de halfjaarlijkse taakstelling wordt door het Rijk het aantal verblijfsgerechtigden vastgesteld dat in Leusden gehuisvest moet worden. De provincie monitort de resultaten vanuit haar toezichthoudende rol. In het jaar 2015 hebben wij formeel gezien de taakstelling behaald op een aantal van 10 na. Deze worden opgeteld bij de taakstelling voor het jaar 2016, waarmee de totale taakstelling voor 2016 85 verblijfsgerechtigden bedraagt. Met de WSL is afgesproken dat aan deze taakstelling wordt voldaan.

WABO (Bouwen en Milieu)

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor uitvoering van toezicht en handhaving (Milieu en bouwen) en deugdelijke kwaliteit van het nalevingstoezicht. De provincie toetst of de wettelijk verplichte documenten, als basis voor het systematisch en programmatisch uitvoeren van toezicht en handhaving, aanwezig zijn. Het betreft hier onder andere een actueel beleidsplan, een jaarlijks uitvoeringsprogramma en een jaarverslag over de uitvoering van toezicht en handhaving in het voorgaande kalenderjaar. De provincie toetst niet de werkelijke uitvoering van toezicht en handhaving in de dagelijkse praktijk.

De provincie heeft op grond van haar toetsing onze taakuitvoering ten aanzien van de wettelijk vastgestelde kwaliteitscriteria voor toezicht en handhaving omgevingsrecht in de toetsingsperiode 2014-2015 als deels niet adequaat beoordeeld omdat er geen uitvoeringsprogramma opgesteld was over 2015 en hierdoor de beleidscyclus (BIG-8) niet sluitend was. Hierdoor was er geen compleet inzicht in de geplande en uitgevoerde activiteiten en de behaalde resultaten. Daarnaast waren aan de hand van de documenten van de taken die de RUD voor ons uitvoeren niet af te leiden welke toezicht- en handhavingstaken specifiek voor Leusden zijn gepland en uitgevoerd. De provincie heeft aangegeven dat uitkomst van de volgende beoordeling 'redelijk adequaat' zal luiden als voor het uitvoeringsjaar 2016 wel een actueel uitvoeringsprogramma en een jaarverslag over 2015 opgesteld gaat worden die voldoen aan het Besluit omgevingsrecht. Dit geldt ook voor de taken die we hebben ondergebracht bij de RUD Utrecht.

Deze beoordeling is voor ons aanleiding om in het najaar 2016 een verbetertraject in te zetten voor de VTH-taken die de gemeente in eigen huis uitvoert en de milieutaken die bij de RUD-Utrecht zijn belegd. Daarbij wordt gezocht naar een balans tussen inspanningen en opbrengsten. Dit betekent concreet dat er over 2016 een jaarverslag wordt opgesteld en voor 2017 een uitvoeringsprogramma voor de VTH-taken die in eigen huis worden uitgevoerd. Voor wat betreft de RUD-taken wordt met de RUD Utrecht een traject ingezet om de beleidscyclus te verbeteren. Onze verwachting is dat de beoordeling van de provincie voor de toetsingsperiode 2016-2017 als redelijk adequaat zal luiden.

Ruimtelijke Ordening

De gemeenteraad stelt, ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor het gehele grondgebied van de gemeente, een of meer structuurvisies en bestemmingsplannen vast. De provincie constateert dat de uitvoering van het taakveld Ruimtelijk Ordening adequaat is over de toetsingsperiode 2014 en deel 2015.

Monumenten en archeologie

Ten aanzien van Rijksmonumenten (beschermd stads-/dorpsgezicht) en archeologie is er toezicht op gemeentelijke ruimtelijke plannen en op vergunningverlening en handhaving. De provincie constateert over de toetsingsperiode 2014 dat de behandeling van rijksmonumenten in het vergunningetraject adequaat is. Ook is de behandeling van archeologische waarden in het vergunningetraject en in de bestemmingsplannen adequaat.

Archieftoezicht

Het doel van het toezicht op archief- en informatiebeheer is om bij gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen te komen tot een betrouwbare informatievoorziening. De provincie heeft onze taakuitvoering ten aanzien van de archief wettelijke taken over 2014 beoordeeld als redelijk adequaat. Op een aantal terreinen voldoen we niet aan de wettelijke verplichtingen uit de Archiefwet. Aan de hand van de volgende verbeteracties streven we erna om op termijn wel te voldoen aan de gestelde verplichtingen:

- Actualiseren van de Archiefverordening en het Besluit Informatiebeheer. Dit is nodig omdat de meest recente versie dateert uit respectievelijk 1999 en 2005. Door de voortgaande digitalisering zijn er aanpassingen nodig in deze verordeningen. Dit is een vereiste voor de overgang naar volledig digitaal werken.
- Verbeteren van het duurzaam en toegankelijk digitaal informatie- en archiefbeheer door zaakgericht werken te (her-)introduceren en de (verdere) implementatie van een nieuw document management/archiefsysteem (Excellence) in de organisatie.
- Na afronding van de implementatie van Excellence een audit uitvoering op archiefwettelijke taken.
- Vaststellen welke afspraken de gemeente als opdrachtgever heeft gemaakt met haar verbonden partijen ten aanzien van het informatiebeheer en reparatie eventuele hiaten. Zorgen voor inbedding van informatiebeheer als vast aandachtspunt binnen de aansluitprocedure voor toekomstige verbonden partijen. Ervoor zorgen dat er vanuit de afdeling bedrijfsvoering regelmatig contact is met verbonden partijen over het informatiebeheer en het beheer van gemeentelijke archiefbescheiden.
- Een beheerplan opstellen voor het team DIV (documentaire informatie voorziening) aan de hand van de procesplaat van de gemeente en het informatiebeheerplan (overzicht van welke informatie zich waar bevindt (applicaties en opslagmedia) en wie hiervoor verantwoordelijk is).
- Ontwikkelplan voor het team DIV opstellen gericht op de nieuwe rollen en taken binnen het digitaal informatiebeheer.

Financieel toezicht

De provincie beoordeelt de gemeentelijke begroting aan de hand van het criterium "structureel en reëel evenwicht". De toezichthouder let er op dat de begroting materieel in evenwicht is: de structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. Het financieel toezicht is een continue proces dat zich steeds meer kenmerkt door een risicogerichte aanpak. De begrotings- en jaarstukken die de gemeente indient worden niet losstaand beoordeeld, maar in samenhang met elkaar en vanuit een historisch besef. Dit betekent dat de begroting 2017 in evenwicht moet zijn en als dat niet zo is dient de meerjarenraming aannemelijk te maken, dat in de eerstvolgende jaren een structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht. Daarnaast toetst de provincie ook of de jaarrekening in evenwicht is. Het financieel toezicht is in beginsel repressief (achteraf). Preventief toezicht komt alleen voor bij hoge uitzondering. De Leusdense begroting heeft voor de jaarschijf 2017 een tekort. Voor de jaren 2018-2020 zijn er overschotten geraamd. De jaarrekening 2015 had een overschot. Hiermee voldoen we aan de toetsingscriteria. Daarnaast is onze netto schuldpositie zeer laag en ons weerstandsvermogen op peil.

Met deze positie zal Leusden naar verwachting ook in 2017 voor repressief toezicht in aanmerking komen. Dit betekent dat we de begroting en begrotingswijzigingen direct kunnen uitvoeren zonder dat we afhankelijk zijn van de voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten.